

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

לפני כב' השופטת מיכל נד"ב

התובעים:

1. עופר בן-נתן
2. דוד דורון קידר
3. ניר אושרי
4. אדם ניסים ארביב
5. יונתן ואן - קספל

נגד

הנתבע:

מוחמד בכרי

פסק דין

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
1. התביעה שלפני, היא תביעת התובעים כנגד הנתבע, לתשלום פיצוי בסך 2,530,000 ₪ וזאת בגין עוולה של הוצאת לשון הרע כנגד התובעים שעניינה פרסום סרט ששמו "גינין ג'נין" (להלן: "הסרט"). התובעים גם עתרו בתביעתם לצוות על הפסקת הפצתו של הסרט ואולם נראה כי תביעה זו נזנחה במהלך הדיון ובסיכומי התובעים.
2. העניינים שאינם במחלוקת
- א. הנתבע ערבי-ישראלי, היוצר, המפיק והבמאי של הסרט. התובעים אינם נראים בסרט, ושמותיהם אינם נזכרים בסרט.
 - ב. הסרט צולם על ידי הנתבע בתוככי מחנה הפליטים בעיר ג'נין. הסרט הוא בשפה הערבית ובתחתיתו כתוביות תרגום לעברית.
 - ג. בסרט לא מובאת תגובה כלשהי של גורם ישראלי כלשהו.
 - ד. בסרט כלולות האשמות, שמי מחיילי צה"ל ביצעו פשעי מלחמה במהלך הלחימה בג'נין, במבצע "חומת מגן" (להלן: "המבצע"), בשנת 2002.

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

- 1 ה. הקרנתו של הסרט נאסרה על ידי המועצה לביקורת סרטים ומחזות מהטעם שהוא
2 מציג אירועים בצורה מסולפת במסווה של "אמת דוקומנטארית", מטעה את
3 הציבור, פוגע פגיעה קשה ברגשות הציבור ומהווה סרט תעמולה פלשתינאי נגד
4 ישראל.
5
- 6 ו. בבג"צ 316/03 התיר בית המשפט העליון הקרנתו של הסרט בבתי הקולנוע והחלטת
7 המועצה – בוטלה.
8
- 9 ז. בסרט מופיעות סצנות רבות שהעיקריות שבהן הן כדלקמן:
10
- 11 בסרט מצולם אדם זקן שידו חבושה בתחבושת גדולה. הוא מספר כי ישן בלילה ואז
12 הכריזו במיקרופונים שעל כולם להתאסף בבית הספר. הוא מספר שכשהלך ועבר
13 ליד חלון, ירה בו חייל ביד, הוא נפל לאדמה ואז אמר לו החייל לקום. הזקן אמר לו
14 שאינו יכול לקום ואז אמר לו החייל "אתה רוצה למות?" וירה בו שוב ברגל.
15
- 16 בסרט מצולם טנק נוסע לעבר קבוצת אנשים ששוכבים על האדמה. כמו כן נראה
17 בסרט פלשתינאי שידיו כבולות מאחורי גבו מובל לשורת השוכבים. הטנק נראה
18 נוסע לכיוון שורת האנשים ונשמע קול שצועק שהטנק עולה עליהם. מיד לאחר מכן
19 נשמע צרור יריות והתמונה מתחלפת באופן שהטנק ניצב שם ואנשים מפנים גופה
20 באלונקה.
21
- 22 בסרט ראיונות עם אנשים שונים. אחד מהם טוען כי טנק עלה על בחור פלשתינאי
23 שהלך בידיים מורמות. אחר טוען שהעמידו ילדים כגדר חיה ושאמרו לילדים
24 לחצוב חורים בקירות ושאלם לא יעשו כן, יירו בהם. לפעמים דפקו לילד את הראש
25 בקיר ולפעמים ירו בילד.
26
- 27 עד אחר מספר שהוציאו להורג מפגר ונכה, ושבודוזר של הצבא גרף אדם שהיה
28 בתוך בית.
29
- 30 בעדות אחרת נטען, כי לאורך 30 מטר מצא העד 10 גופות במקום שלא טוהר על ידי
31 חייל צה"ל.
32
- 33 עדה אחרת מעידה, שקשרו אדם בשם אבו ג'נדל ואחרי שקשרו אותו, ירו לו בלסת.
34

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 מנהל בית החולים בגנין מספר גם הוא על אבו ג'נדל וכן הוא מספר כי בית החולים
2 הופגז ונהרס וכי צה"ל פגע במתכוון באספקת המים והחשמל של בית החולים. כן
3 העיד כי צה"ל לא איפשר למכבי האש להגיע לבית החולים וכך גם לא איפשר
4 לאמבולנסים להגיע.

5
6 עד אחר העיד כי ירו בנשים.

7
8 עד נוסף העיד כי בולדוזרים הרסו בתים על אנשים כשהאנשים ישנים וכי לא נשאר
9 בניין אחד על תילו.

10
11 עד אחר סיפר כי גנבו לו מתוך הבית 5,000 ד"ר שהוא חסך למימון טיפולים
12 רפואיים.

4. טענות הצדדים

13
14
15
16 א. **טענות התובעים** – בכתב התביעה טענו התובעים, כי הסרט נחזה להיות סרט
17 תעודה המציג עובדות. בסרט מוצגים חיילי צה"ל, שהשתתפו במבצע כמי שביצעו
18 פשעי מלחמה. פרסום הסרט מהווה לשון הרע לפי חוק איסור לשון הרע תשכ"ה-
19 1965 (להלן: **החוק**). הפרסום נעשה מתוך כוונה לפגוע בחיילי צה"ל ובכל אחד מן
20 התובעים.

21
22 בתצהיריהם טענו התובעים, כי ביום הלחימה השמיני של המבצע, במחנה הפליטים
23 בגנין, נהרגו 13 חיילי צה"ל לוחמי הפלוגה אליה השתייכו, בהיתקלות עם
24 פלשתינאים. האירוע סוקר בתקשורת בישראל ובחו"ל. במסגרת סיקורים אלה
25 הוצגו פני התובעים כמי שלחמו בגנין, הם התראיינו כלוחמים כאלה, ושמותיהם
26 צוינו ברבים. התובעים צרפו דיסק המציג את הכתבות בהן הופיעו. כתוצאה
27 מהנ"ל יכול כל אדם בציבור לזהות את התובעים והם זוהו בפועל כמי שלחמו
28 במבצע.

29
30 התובעים "כיכבו" בסרט הנקרא "ג'נין יומן מילואים", שצולם ע"י אחד מחיילי
31 המילואים שהשתתפו במבצע. סרט זה, שגם בו מופיעים התובעים, שודר בערוץ 2
32 ביום 6.10.02 ב"פריים טיים".
33 תמונות חלק מן התובעים פורסמו בעיתונות בהקשר של המבצע, בציון שמותיהם.
34

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 הוסבר לתובעים, כי לכל אחד מהחייילים שהשתתפו במבצע ושהציבור מזהה אותו
2 ככזה, קמה עילת תביעה כנגד הנתבע בגין פרסום הסרט. כן הם טוענים שהוסבר
3 להם: "כי גם אלמלא היינו מזוהים **בציבור** כמי שהשתתפו במבצע "חומת מגן"
4 בג'נין, הרי בעובדה, **שמשפחותינו וסביבתנו הקרובה** ידעו שהשתתפנו במבצע
5 "חומת מגן" בג'נין היה על-מנת להקים לנו עילת תביעה" (ההדגשות במקור –
6 מ.ג.).

7
8 התובעים, בשונה מכמעט כל החיילים שהשתתפו במבצע ונותרו אלמונים, זוהו
9 בציבור כמי שהשתתפו במבצע, וכמי שההאשמות בסרט מיוחסות להם באופן
10 אישי. הוכח שבני משפחותיהם ומכריהם ידעו שהשתתפו במבצע, וכן שזכו לחשיפה
11 בזמן אמת באמצעי התקשורת.

12
13 הוראת החוק הרלוונטית לעניין הנדון היא סעיף 3 בחוק ולא סעיף 4 בחוק.

14
15 מה שמבקשת הוראת סעיף 4 לחוק למנוע היא הגשתה של תובענה אזרחית בגין
16 לשון הרע, שפורסמה אודות חבר בני אדם ככזה, וזאת על-ידי מי שנוטל לעצמו (או
17 אפילו מקבל) את הסמכות לייצג את אותו חבר בני אדם. היא אינה מאפשרת הגשת
18 תובענה בשם אותו "ציבור" שנפגע מן הפרסום.

19
20 סעיף 4 אינו עוסק כלל באפשרות של אדם הנמנה עם ציבור מסוים, להגיש תביעת
21 לשון הרע בשמו שלו, בגין לשון הרע שפורסמה אודותיו, אפילו מהווה הדבר גם
22 לשון הרע על הציבור. האדם היחיד אינו מאבד את זהותו בעצם השתייכות לציבור
23 מסוים. על כן, ככל שמתברר, כי לצד היות הפרסום לשון הרע על ציבור עמו נמנה
24 התובע הוא מהווה אף לשון הרע אודות התובע אישית, אין הוא מנוע מלתבוע.
25 בהתאם לסעיף 3 לחוק, אם לשון הרע על התובע משתמעת מנסיבות חיזוניות
26 לפרסום – יוכל לתבוע. לתובעים קמה עילת תביעה אישית מכח שילובן של הוראות
27 סעיפים 1 ו-3 בחוק.

28
29 **טענות הנתבע** - לתובעים אין עילה לתובענה אזרחית עפ"י סעיף 4 בחוק. סעיף 4
30 משמעותו שלשון הרע על ציבור אינה בת-תביעה, ואף הגשת כתב אישום בגינה
31 מוגבלת בדרישה להסכמת היועץ המשפטי לממשלה. מטרת המגבלה שבחוק היא
32 שלא יפגע חופש הביטוי על ידי תביעות לשון הרע בעניינים הנוגעים לשמו הטוב של
33 ציבור.

34
35 בסרט יש האשמות נגד חיילי צה"ל, כי מי מהם ביצעו פשעי מלחמה. הסרט אינו
36 מציג את כל חיילי צה"ל כפושעי מלחמה.

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 הסרט הוא יצירת אמנות שמטרתה להציג את זווית הראיה של תושבי ג'נין לגבי
 2 המבצע.
 3 הדברים האמורים בסרט הם אמת ומגובים בראיות ובדו"חות של ארגוני זכויות
 4 אדם אובייקטיביים שבחנו את האירועים.
 5 הסרט משקף הבעת דעה הוגנת ובתום לב בדבר האירועים.
 6
 7 לחלופין, טען הנתבע לקיומן של הגנות מכח החוק. קרי – אמת בפרסום – לפי
 8 סעיף 14 בחוק, והבעת דעה הוגנת, בתום לב בדבר האירועים שהתרחשו בג'נין –
 9 הגנה לפי סעיף 15 בחוק.
 10 בסיכומיו זנח הנתבע את טענתו לקיומן של הגנות עפ"י החוק.
 11

5. דיון והכרעה

הפרסום

16 חוק איסור לשון הרע, סעיף 1 שבו, קובע מהי לשון הרע כדלקמן:

18 "לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

- 19 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג
 20 מצדם;
 21 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
 22 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו,
 23 במשחל ידו או במקצועו;
 24 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו או נטייתו
 25 המינית;
 26 בסעיף זה, "אדם" – יחיד או תאגיד".

28 המבחן שאימצה הפסיקה הוא המבחן האובייקטיבי. הפסיקה קבעה כי פרסום ייחשב
 29 כלשון הרע כמשמעותו בסעיף 1 לחוק רק אם ייתפס ככזה, המקיים את אחת מחלופות
 30 הסעיף, על ידי האדם הסביר (ראה ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח' נ' חברת
 31 חשמל בע"מ ואח', פ"ד לא(2) 281, 293; ע"א 466/83 שאהה נ' דרדריאן פ"ד לט(4) 734,
 32 740; ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני פ"ד מג(2) 333, 338 וכן א' שנהר, דיני לשון הרע, נבו
 33 הוצאה לאור בע"מ, תשנ"ז - 1997 (להלן: "ספרו של א' שנהר").

35 בענייננו, הסרט מייחס לחיילי צה"ל מעשים קשים מהם משתמעת אכזריות, חוסר אנושיות
 36 וזלזול בחיי אדם כמתואר לעיל. נראה כי לא יכול להיות ספק שיחוס מעשים כאלה לאדם

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 ייתפסו על ידי האדם הסביר כמשפילים ומבזים את אותו אדם, ועלולים לעשותו מטרה
2 לשנאה.

6. לשון הרע על ציבור

א. סעיף 4 בחוק קובע כדלקמן:

8 "לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדין
9 לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה
10 ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ
11 המשפטי לממשלה או בהסכמתו".

12
13 ב. "חבר בני אדם או ציבור" מורכבים מטבעם מפרטים. הוראת סעיף 4 בחוק מעוררת
14 את השאלה מתי תיחשב לשון הרע כמתייחסת לציבור – להבדיל מפרטיו שאז היא
15 לא תהווה עילה לתובענה אזרחית, ומתי היא תיחשב כנאמרת על הפרטים באופן
16 שתקום לכל אחד מן הפרטים זכות תביעה עפ"י החוק.

17
18 7. לראשונה התעוררה בארץ השאלה של אחריות לדברי דיבה שהופנו לקבוצה והאפשרות
19 ליחסם לפרט, בע"פ 37/50 שטרנהל נ. היועץ המשפטי לממשלת ישראל פ"ד ו' 119 (1952)
20 בהקשר של סעיף 131(1) לפקודת החוק הפלילי 1936, שקבע:

21
22 "כל אדם המשתמש במילים בעל פה ובין בכתב, לגבי שופט איזה שהוא ...
23 בקשר עם משרתו, מתוך כוונה להוציא עליו שם רע בתפקיד זה ... יהיה אשם
24 בעוון".

25
26 סעיף זה פורש כעבירה שיש בה ביזויו של השופט ספציפי להבדיל מביזוי בית משפט.

27
28 באותו עניין הואשם המערער בעוון האמור בכך שכתב לבית המשפט העליון מכתב ובו
29 כתב:

30
31 "לאחר שפניתי לשר המשפטים נגד בתי הדין שהם מוציאים פסקי – דין לפי
32 פרוטקציה, ושר המשפטים ענה לי שהוא יקיים ועדה בקשר לזה, ואני מצידו
33 הצעתי שהועדה תורכב מחברי בית המשפט העליון, אולם לאחר שמבית המשפט
34 העליון גם כן נושבת רוח של מורא מעורכי דין, הרי מרבנים תפחדו על אחת כמה
35 וכמה, כי יש להם קשר עם בית דין של מעלה...".

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 השאלה שעמדה לפני בית המשפט היתה האם יש לראות הדברים שכתב המערער שם על
2 מוסדות השיפוט כמופנים אל אחד הרבנים – הדיינים ואל שופטי בית המשפט העליון.

3
4 באותו עניין קבע כב' השופט אגרנט (כתוארו אז) כי השאלה אם העלבת סוג מסוים של
5 אנשים היא בהכרח העלבה של כל אחד ואחד מהם תלויה בגורמים שונים, ויש לדון בכל
6 מקרה לפי נסיבותיו. עוד נקבע, כי שני מבחנים יש בהם כדי לסייע לקבוע אם הדיבה כוונה
7 לקבוצה או לפרט, קרי - גודל הקבוצה והאפשרות לזהות בקלות את האנשים המשתייכים
8 לה. עם זאת קובע בית המשפט כי יש להביא בחשבון גם גורמים אחרים, כמו מקרה שניסוח
9 הדברים אינו מותיר ספק שכוונתם להשמצתו של כל חבר וחבר בקבוצה. בית המשפט מביא
10 דוגמא למקרה כזה מהלורד פורטר:

11
12 **"אוכל לשער כי יהיה מי שיאמר שכל חבר הנימנה על גוף מסוים, יהא גודל הגוף אשר**
13 **יהא, נפגע במקום שהדיבה הכילה את ההודעה, כי אף אחד מחברי עדה מסויימת לא**
14 **נבחר להיות חבר בה מבלי שביצע רצח"**

15
16 בית המשפט שם מתייחס לרציונל הטמון בהוראה שדיבה לגבי קבוצה אינה מקימה זכות
17 לפיצוי ומביא מדברים של הלורד אטקין, כי הסיבה נעוצה בקושי להוכיח שהתובע נכלל
18 למעשה בהודעה העולבת. עוד מצביע בית המשפט על הקושי בהוכחת ההגנה של "אמת
19 דברתי" מקום שהקבוצה מונה חברים רבים, ומתריע מפני ריסון ביקורת עקב האפשרות
20 שאפילו הביקורת נכונה לגבי מרבית הקבוצה, די יהיה בנפגע אחד כדי לשלול אמיתות
21 הפירסום. בהמשך אומר כב' השופט אגרנט כתוארו אז:

22
23 **"אנו מצביעים על תוצאה זו, הואיל והיא מעידה עד כמה רבת-אחריות היא**
24 **המסקנה, כי העלבת הקבוצה כמוה כהעלבת כל יחיד הנמנה עמה; וכמה חשוב הדבר**
25 **שבית משפט לא יגרוס כן, אלא לאחר שהביא בחשבון את כל המסיבות המיוחדות**
26 **שבהן הוסבו דברי הגנאי על הקבוצה ולפיהן נוכח לדעת כי הדברים כווננו למעשה לכל**
27 **אדם המשתייך לאותה קבוצה."**

28 (ר' עמ' 29)

29
30 בעניין שטרנהל נפסק, כי אין להסיק מדברי המערער כוונה להטיל דופי בכל אחד ואחד
31 מהדיינים המכהנים בארץ, בין היתר משום שלא נקט לשון של "כל בתי הדין" וכן משום
32 טיב ההכללה הגלומה בדברי המערער שהיא רחבה ומוגזמת ושמה לאל את המסקנה, כי
33 המערער התכוון לטפול אשמה על כל דין ודין בבתי הדין הרבניים.

34

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

8. בע"א 698/77 ועד עדת הספרדים בירושלים אגודה עותומנית רשומה ואח' נ' ארנון ואח' פ"ד לב(2) 183 (1978), נדרש בית המשפט לפרשנות סעיף 4 בחוק. באותו עניין פרסמה הנהלת ועד עדת הספרדים בירושלים גילוי דעת, שבו נאמר בין היתר: "הנהלת ועד העדה החליטה להביע אי אמון למר אליהו אלישר על שקיבל על עצמו לשמש כנשיא כבוד לגוף ציבורי שעל חבריו נאמנים (כך במקור – מ.נ.) אישים אנשי-ציוניים וקומוניסטים". (אלישר הסכים לשמש כנשיא כבוד של המועצה הישראלית למען שלום ישראלי - פלסטינאי). חברי המועצה, המשיבים, ראו את עצמם נפגעים מהפרסום הזה וכל אחד מהם הגיש תביעה לפי החוק נגד הוועד ונגד חברי הנהלתו, ודרש מהם פיצויים. התביעות אוחדו.

באותו עניין קבע בית המשפט:

"גם לפי המשפט האנגלי וגם לפי החוק שלנו אין ספק שלשון הרע המתייחסת או העלולה להשתמע כמתייחסת לכל אחד מחברי הגוף, הקבוצה או הסוג נותנת לכל אחד מהם עילה לתובענה אזרחית. כאן היה מספר חברי המועצה קטן, וגם לא הובאה כל עדות מצד המערערים להראות, למי מהם התכוונו בפרסומם. נכון שהדיבור "שעל חבריו נמנים...." רומז על חלק ולא על כולם (כשמבחינה לשונית מוטב היה לומר "עם" במקום "על"). אך במקרה דנן ובהקשר זה, כל אחד מחברי המועצה יכול היה לראות את עצמו כמי שכונה "אנטי-ציוני". אפשר גם לומר שהקביעה כי יש בין חברי המועצה "אנטי-ציונים" מטילה כתם על כולם, שכן גם אלה, שאין הכינוי מכוון אליהם, מתוארים כמתחברים עם אנטי-ציונים וכפועלים אתם בצוותא חדא בענין, שבו אפיים של כל החברים כציונים רלוונטי ביותר" (רי' עמ' 185). (הדגשות שלי – מ.נ.)

9. בבר"ע (י-ם) 3254/98 פרופ' צימרמן נ' גרוס ואח' (ניתן ביום 27.12.98) נדרשה כב' השופטת פרוקציה לסעיף 4 בחוק במסגרת בר"ע על החלטה שלא לדחות תביעה בגין לשון הרע על הסף. באותו ענין פורסם בעיתון "ירושלים":

"חיילים שמתנדבים במיוחד לשירות בשטחים נתפסים כגיבורים שבעצם ניתן להקביל את רוח ההתנדבות הזאת לרוח ההתנדבות של גרמני שהתנדב לשירות באס.אס"

בית המשפט באותו עניין אישר החלטה שלא לדחות התביעה על הסף בקובעו:

"על פניו, יש, על כן, לבחון האם הפגיעה הנטענת בתובענה זאת נעשתה כלפי "ציבור" שהיחידים המרכיבים אותו אינם ניתנים לזיהוי. אם כן, כי אז הפגיעה- באם תוכח- כוונה לגוף גדול של אנשים בלתי מזוהים ואינה בת-תביעה, או שמא

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 מדובר ב"ציבור" המורכב מיחידים אשר נוכח אופיו והיקפו ראוי לראות כל אחד
2 מהנמנים עליו כיחיד הנפגע מלשון הרע....
3 במילים אחרות: לשון הרע כנגד ציבור מסוים של אנשים עשוי להוות לשון הרע
4 כנגד היחיד הנמנה על אותו ציבור בהתחשב בנסיבות המיוחדות של העניין. לצורך
5 כך, יש לבחון את מאפייניה של הקבוצה המהווה מושא ללשון הרע, את
6 גדלה, זהות המשתייכים אליה, ואת אופי הפגיעה"

7
8 כב' השופטת פרוקצ'יה בהחלטתה קובעת עוד, כי הטעם להוראת סעיף 4 בחוק, הוא
9 שמקום בו נעדרת פגיעה אישית באדם פלוני, ראוי להעדיף את האינטרס החברתי המבקש
10 לקדם את חופש הביטוי והדעה על פני האינטרס שבמניעת פגיעה בשם – טוב.

10. הדין האמריקאי

11
12
13
14 בפסיקה האמריקאית נדונה השאלה העומדת לפני במגוון רחב של מקרים. גם שם הכלל
15 הוא:

16
17 "If defamatory words are used broadly in
18 respect to a class or group, there is no cause of
19 action unless the words can be made to apply to
20 a single member of the group or every member of
21 the group"

22 (Beznos. V. Nelson 155 N.W. 2d, 241, 243 (mich.
23 App. 1967)

24
25 בספרו של David A. Elder Defamation: A Lawyers (1993) Guide
26 בפרק "Group Defamation", עמ' 88 – 89, סוקר המחבר מגוון רחב של
27 מקרים שנדונו בפסיקה האמריקאית מתחילת המאה הקודמת, שבהם נדחו תביעות בגין
28 לשון הרע על קבוצה. הכלל העולה מכל הפסיקה שם הוא:

29
30 "Plaintiff cannot remove himself or herself from the
31 large group - nonactionability rule by alleging that
32 he or she believes the matter was directed at him or
33 her, or by alleging a prominent status in the group
34 defamed, or by merely alleging that third persons

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 believe or know plaintiff to be the intended object of
2 the defamatory statements"

3 (עמ' 89-90)

4
5 המחבר מציין, כי בתי המשפט הכירו בחריג לכלל מקום ש:

6
7 "The context of publication raises a reasonable
8 presumption of personal allusion to the plaintiff as
9 an identifiable member of the group"

10
11
12 מקרה שהוכר הוא מקרה שבו בעת הגיית הדברים – קרי, פרסום לשון הרע, שעניינו אי
13 מוסריות של אישה, הסתכל המעוול על התובעת (Perrilloux V. Batiste
14 (1978, La App.4th Cir) 357 So 2d 841, 843).

15
16 ב- Restatement (Second) of Torts מובא הכלל שלעיל, ומציין את שני
17 החריגים לכלל –

18 (1) שהקבוצה כה קטנה עד שבאופן סביר ניתן להבין הדברים כמכוונים לכל חבר
19 בקבוצה.

20 (2) נסיבות הפרסום מביאות למסקנה, כי יש התייחסות מפורשת לחבר בקבוצה.
21 Restatement (second) of torts §564A. (1977)

22
23 ויליאם ל. פרוסר בספרו The Law of torts (4th.ed 1971) כותב שעפ"י
24 הפסיקה יושם הכלל לגבי קבוצות גדולות העולות על כ- 25 איש מספר זה קיבל חיזוק
25 באבחנה שבריסטייטמנט כי:

26
27 "The cases in which recovery has been allowed
28 usually have involved numbers of 25 or fewer"

29 (רי' Restatement supra note 6 AT §564A cmt.b)

30
31
32 בבתי המשפט בארה"ב יושמו מבחנים נוספים כמו חשיבות התובע בקבוצה (בולטות
33 בקבוצה), סוג לשון הרע, מהימנות המפרסם, פופולאריות הקבוצה (ככל שהקבוצה יותר
34 פופולארית בקהל הרלוונטי, הקהל נוטה להיות סקפטי לגבי לשון הרע ובכך נחלשת תביעת

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 התובע - הפרט), מידת הציבוריות של העניין שמעורר לשון הרע (ככל שמדובר ב- public
2 issue כך על בית המשפט להסס להכיר בעילת תביעה) (ר' מאמרו של N. Stern שם).
3
4 הרציונלים שהובאו לכלל וחריגיו בפסיקה האמריקאית ובכתבי המלומדים: 11

5
6 (א) סבירות -

7 "the larger the collectivity named in the libel
8 the less likely it is that the reader would
9 understand it to refer to a particular individual"

10 (Jandovic V. Int'l Crisis Group 494 F. 3d. 1080,
11 1090 (D.C. CIR. 2007)).

12
13 (ב) איום על השיח הציבורי - חשש מתביעות בנוגע לאמירות כוללניות יאיים על השיח
14 הציבורי ויגביל אותו בעניינים חשובים

15 (Barger V. Playboy Enterprises, Inc. 564 F. supp
16 1151 (N.D. cal. 1983))

17
18 (ג) דילול -

19
20 "as the target group increases in size, the
21 harmful affect of the statement on any individual
22 member must be diluted, until at some point the
23 harm falls below the threshold of legal
24 recognition"

25 (Mark S. Campisano Note, Group Vilification
26 Reconsidered 89 yale L.J. 308, 313 (1973))

27
28 (ד) הצפת תביעות - חשש להצפת בתי המשפט בתביעות רבות של פרטים בגין אמירות
29 על קבוצות.

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

12.

הדין האנגלי

1 בספרו של גטלי (2004, 10th ed.) On Libel and Slander סוקר גטלי
2 בפרק 7 את הסוגיה של לשון הרע על קבוצה וכך הוא כותב:
3
4

5 **"The civil Law of defamation does not allow an**
6 **individual to sue in respect of words directed**
7 **only at a group"** (עמ' 188)

8
9 עוד הוא כותב, כי מקום שמילים מכוונות לגוף או קבוצה כמו עורכי דין, כמרים, פונדקאים
10 או שכמותם, אין הפרט מהגוף או הקבוצה יכול לתבוע (ר' שם).

11 גם באנגליה הטעם לכלל הוא שאין זה סביר שקורא סביר יסיק שהדברים מכוונים לתובע
12 כפרט. כן נקבע שככל שהקבוצה גדולה יותר הסבירות לכך פוחתת. בפרשת

13 Knupffer V. London express Newspaper (1944), A.C.116

14 התפרסמה כתבה בזמן המלחמה, כי קבוצה בשם "Mlado Russ" הם כלי בידי היטלר.
15 באנגליה נימנו על הקבוצה 24 אנשים. 2000 חברים נוספים היו ברחבי העולם. ארבע תובעים
16 אנגלים הגישו תביעה, והעידו עדים שמסרו, כי קישרו את התובעים לכתבה. בית הלורדים
17 פסק שלא ניתן לייחס הדברים לתובעים – כפרטים.

18 באותו עניין קבע הלורד אטקין, כי הטעם לכלל "אי התביעה" של קבוצה הוא הקושי לקבוע
19 שהתובע אכן נכלל בפרסום העולב, שכן:
20

21 **"The habit of making unfounded generalisations**
22 **is ingrained in ill - educated or vulgar minds,**
23 **or the words are occasionally intended to be**
24 **facetious exaggeration"**

25
26 גם הפסיקה באנגליה חוששת לשיח הציבורי:

27 **"There may be a risk that discussion of matters**
28 **of public concern may be inhibited if the law**
29 **is too ready to hold that an individual is**
30 **identified by an attack on a group"**

31 (ר' גטלי שם בעמ' 191).

32
33 גם באנגליה הוכרו חריגים לכלל, כאשר הקבוצה היא קטנה או כאשר נעשה שימוש במילים
34 המופנות לקבוצה בנסיבות המצביעות על פרט מסוים.

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

13.

חופש הביטוי והזכות לשם טוב

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

סעיף 4 בחוק הקובע שלשון הרע על חבר בני אדם או ציבור לא תהיה עילה לתובענה אזרחית, היא הוראה שיש בה משום איזון בין הזכות לשם הטוב וחופש הביטוי.

חופש הביטוי והזכות לשם טוב, שניהם ערכי יסוד בחברה הדמוקרטית ושניהם נגזרים מזכות היסוד שעניינה כבוד האדם. היטיב כב' הנשיא ברק להגדיר את הבעייתיות המתעוררת במקרה של התנגשות בין שני הערכים כדלקמן:

"עומדת כאן חירות האזרח מול זכות האזרח, דהיינו חירותו להשמיע את אשר עם לבו ולשמוע מה שיש לאחרים להשמיע, כנגד זכותו שלא להיפגע בכבודו ובשמו הטוב... " (מ"מ הנשיא השופט לנדוי, בד"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עתון "הארץ" בע"מ (להלן – פרשת חברת החשמל [9]), בעמ' 343). בצדק צוין כי כל שנוסף לדיני איסור לשון הרע נגרע מחופש הביטוי (ראו Sweeney v. Patterson (1942) [31], at p. 458). כל שיטת משפט מבקשת לאזן בין שתי החירויות המתנגשות. "יש למצוא את האיזון בין אינטרסים חברתיים מנוגדים אלה על-ידי בחירה ערכית, הנותנת את המשקל הראוי לכל אחד מאלה בהקשר הרלוואנטי..." (השופטת נתניהו בע"א 348/85 בן ציון נ' הוצאת מודיעין בע"מ [10], בעמ' 800). נדרש איזון (אופקי) שבו כל אחת מהחירויות תיסוג כדי לקיים את עיקריה של החירות האחרת (השוו: בג"ץ 2481/93 הנ"ל [8]; פרשת סנש [2], בעמ' 834; בג"ץ 6658/93 עם כלביא נ' מפקד משטרת ירושלים [11]). איזון זה מצא את ביטויו בישראל בחוק איסור לשון הרע. חוק זה קובע כי שימוש בחופש הביטוי שיש בו פרסום לשון הרע (כמוגדר בסעיפים 1 ו-2 לחוק) מהווה עבירה פלילית (סעיף 6 לחוק) ועולה אזרחית (סעיף 7 לחוק), ובלבד שהפרסום אינו אמת ולא היה בו עניין ציבורי (סעיף 14 לחוק) ואין עומדת למפרסם הגנת תום-לב הקבועה בחוק (סעיף 15). בכך נקבע הגבול בין ביטוי מוגן לביטוי שאינו מוגן; בין הגנה על השם הטוב ובין שלילתה של הגנה זו....

אכן, האיזון החוקתי שלנו משקף את התפיסה כי הן הזכות לשם הטוב ולפרטיות והן הזכות לחופש ביטוי אינן מוחלטות. כל אחת מהזכויות היא יחסית באופייה, כאשר כל אחת "מוותרת" לרעותה תוך יצירת איזון עדין בין הערכים המתנגשים... " (ר' רע"א 4740/00 לימור אמר נ' אורנה יוסף פ"ד נה(5) 510 בעמ' 519 (2001)).

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

14.

סעיף 3 עניינו בדרכי הבעת לשון הרע והוא קובע:

1
2
3 "אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא
4 והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות
5 חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה".

6
7 סעיף 3 כהגדרתו כן הוא, הוא בא להרחיב את סעיפים 1 ו-2 ולקבוע שלשון הרע יכולה
8 להיות גם במשתמע, הסעיף קובע שני סוגים של לשון הרע משתמעת:
9 האחד - לשון הרע המשתמעת מהפרסום עצמו (כמו שימוש בלשון סגי נהור או השוואת
10 הנפגע לאדם ידוע לשמצה).

11 והשני - לשון הרע המשתמעת מנסיבות חיצוניות. בעניין זה הציגה הפסיקה תנאי כי
12 הנתונים החיצוניים שבהם מדובר יהיו בידיעתם הרגילה של מי שהפרסום הופנה אליהם וכי
13 המבקש יציין בכתב התביעה אותן נסיבות חיצוניות שהיו בידיעת מי שהפרסום הופנה אליו.
14 (רי' ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ נ' חברת חשמל פ"ד לא(2) 281 בעמ' 300 (1977) וגם
15 ע"א 1104/00 אפל נ' חסון ואח' פ"ד נו(2) 607(2002), וע"א (חל) 114/75 רבינא נ' יונס פ"מ
16 תשל"ו (א) 351(352)).

15.

17
18 סעיף 4 בחוק קובע היעדר עילה לתובענה אזרחית, מקום שלשון הרע נאמרה על חבר בני
19 אדם או על ציבור.

20
21 הפסיקה שהובאה לעיל אכן פרשה את סעיף 4 באופן שאכן אין לשון הרע על חבר בני אדם
22 או ציבור יכולה לשמש עילה לתובענה אזרחית. עם זאת לשון הרע המתייחסת או עלולה
23 להשתמע כמתייחסת לכל אחד מחברי הקבוצה נותנת לכל אחד מהם עילה לתובענה
24 אזרחית.

25
26 לשון הרע על הפרט יכולה להיות מפורשת או משתמעת. לשון הרע שנאמרה על קבוצה
27 יכולה להשתמע כמתייחסת לפרט אם עולה מהנסיבות שהיא מתייחסת דווקא אליו. נראה
28 לי, כי אין לפרש את סעיף 3 באופן שבכל מקרה שיש לשון הרע על קבוצה יש לראות בה
29 לשון הרע משתמעת לגבי הפרטים שבקבוצה. פרשנות כזו יש בה כדי לאיין את מהותו
30 ומטרתו של סעיף 4 בחוק.

16.

מן הכלל אל הפרט

31
32
33
34 בסרט כאמור, יש עדויות וצילומים באשר למעשיהם הנטענים של חיילי צה"ל בגנין. התובע
35 בן נתן אישר בחקירתו, כי בלחימה השתתפו מאות חיילים. העובדה שמדובר בחיילים רבים
36 שהשתתפו במבצע היא אף עניין שבידיעתו השיפוטית של בית המשפט.

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

- 1 בסרט אין התייחסות לחייל ספציפי כלשהו. יש צילומים של חיילים, שאינם התובעים,
2 שאינם מזוהים, ויש עדויות של תושבי גינן על מעשים שעשו חיילים.
3
4 השאלה היא: האם "ייחודם" של התובעים כנטען על ידם, בשל היותם חלק מהפלוגה
5 שאיבדה לוחמים רבים, ועל כן נחשפה בתקשורת, "מוציא" אותם מהקבוצה ומקיים להם
6 עילת תביעה אישית.
7
8 אני סבורה שלא.
9 אני מסכימה עם טענות התובעים בתצהיריהם, כי דינם אינו שונה מדינו של כל חייל וחייל
10 שהשתתף במבצע, שחוג מכריו וקרוביו יודע שהוא השתתף במבצע. כל חייל וחייל כזה,
11 בחוג קרוביו ומכריו שלו ידוע כמי שהשתתף במבצע, ועל כן יכול לטעון, כי נסיבות ידיעת
12 "החוג הרלוונטי" שלו מקנה לו עילה אישית לתביעה. מאחר שלשון הרע די בה שהגיעה
13 לאדם אחד זולת הנפגע, אין רלוונטיות לגודל החוג שאליו הגיעה מעבר לאותו "אדם אחר
14 זולת הנפגע" (ר' סעיף 2 בחוק).
15
16 נוכח האמור, ברור כי ייחודם של התובעים כפי שנטען על ידם אין בו להוציא אותם
17 מהקבוצה הכוללת של כל חיילי צה"ל שהשתתפו במבצע.
18
19 השאלה הדורשת הכרעה לאור מסקנתי זו, היא אם מוקנית לכל חיילי צה"ל שהשתתפו
20 במבצע - לרבות התובעים - זכות תביעה בגין עוולת לשון הרע בשל הסרט, עקב כך שיש
21 לראות בסרט כמתייחס לכל אחד מחברי הקבוצה.
22
23 התשובה לשאלה זו, לטעמי, שלילית.
24
25 כפי שהובא לעיל, חוק לשון הרע שנועד לשמור על שמו הטוב של אדם עומד ביחד עם זכות
26 יסוד אחרת והיא חופש הביטוי. יש לאזן בין שתי זכויות אלה שהן זכויות יסוד במשטר
27 דמוקרטי. סעיף 4 בחוק עושה איזון כזה בהעדפת האינטרס החברתי של חופש הביטוי
28 והדעה וקיום שיח ציבורי בנושאים משמעותיים שנויים במחלוקת הנוגעים לציבור –
29 כאובים וטעונים ככל שיהיו - מקום שנעדרת פגיעה באדם פלוני.
30
31 נוכח גודל הקבוצה (מאות חיילי צה"ל שהשתתפו במבצע), אינני סבורה, כי יש חשש
32 שהאדם הסביר יסבור שהסרט מתייחס לכל חייל וחייל שהשתתף במבצע, בהיעדר
33 התייחסות לחייל ספציפי, ובהיעדר אמירה בסרט כי המעשים הנתענים נעשו ע"י כל חיילי
34 צה"ל.
35

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 כאמור, בסרט לא נראים התובעים ואינם מוזכרים בשם, במפורש או במשתמע, וטענת
2 התובעים, כי יש שיפרשו את הדברים כמתייחסים דווקא אליהם אין לקבלה.
3
4 לתובעים אין מאפיינים מיוחדים שמבליטים אותם בקבוצה, בהקשר של המעשים הנטענים
5 בסרט.
6
7 עצמת הדברים לגבי הפרטים - התובעים מדוללת עקב גודל הקבוצה, וגם בשל כך יש
8 להעדיף את חופש הביטוי על פני הפגיעה בפרט ככל שקיימת.
9
10 חיילי צה"ל בקרב קהלם הרלוונטי - אוכלוסיית מדינת ישראל, נתפסים כמי שטוהר הנשק
11 הוא נר לרגליהם, כאשר במקרים של חריגה מעקרון זה ננקטים אמצעים מתאימים כלפי
12 החיילים המפרים (ר' ע 146/03 **התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט רוזנר** (ניתן ביום 21.8.03);
13 ע"פ 1752/00 **מדינת ישראל נ' נקש פ"ד נד (2) 72 (2000)**; ע"פ 1795/06 **יוספי נ' מדינת**
14 **ישראל** (ניתן ביום 24.7.06).
15 על כן קהל זה נוטה להיות סקפטי לגבי לשון הרע מהסוג הנדון בכלל ולגבי הרב הגדול של
16 חיילי צה"ל – בפרט.
17
18 בשל חשיבותו של עקרון טוהר הנשק שהוא עקרון יסוד בצה"ל מאז הקמתו, והעניין
19 הציבורי שבעיקרון זה, אין מקום להשתיק שיח ציבורי בעניין זה, צורם, מקומם ומכעיס
20 ככל שיהיה.
21
22 לענין זה נדרש המשורר נתן אלתרמן בראשית ימיה של המדינה, עת היתה הדמוקרטיה
23 הישראלית עדיין בחיתוליה. ב-1952 במסגרת הטור השביעי, תחת הכותרת "**סערה על פני**
24 **סדר היום**", ובעקבות ביקורתו של חבר הכנסת טובי על מנהגו של צה"ל בעת חיפושים,
25 כותב אלתרמן על חשיבות השיח הציבורי בהקשר של צה"ל:
26 **"ולא כדי לתת את צה"ל לשימצה**
27 **ולא כדי לרדת לחיי אישים ולמררם**
28 **כי אם כדי לומר שאין "ההגנה – על – הכבוד" מוצא**
29 **בהיות מקרים כנ"ל**
30 **תובעים את ברורם!**
31 **ועוד לומר כי צה"ל מנוטרי כבודו**
32 **ובראותו, דורש: חקרו וחטטו בי!**
33 **אם פגם בי, עליכם ללחום בו מיסודו**
34 **ורק לאחריו**
35 **ללחום בטובי."**
36

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 ובטור שכותרתו "ישן וגם חדש", שנכתב גם כן בנוגע לבעייתיות שבעוצר, כתב נתן
2 אלתרמן:

3
4 "כך בכל השטחים. כך תמיד. מי מנוחות

5 במקרים כגון זה הם אגם דלוח.

6 וככל שתגדל סערת הרוחות

7 כך נדע שאנחנו בריאים ברוח".

8
9 (ר' נתן אלתרמן הטור השביעי ספר ראשון תש"ג-תשי"ד 1977).

10
11 לסיכום – אני סבורה שבענייננו אכן מדובר בלשון הרע. לשון הרע מתייחסת לקבוצה –
12 חיילי צה"ל שהשתתפו במבצע, ולא ליחידים ספציפיים – בכלל והתובעים – בפרט.

13
14 אין מקום לראות בלשון הרע כמתייחסת לתובעים באופן אישי בנפרד, עפ"י המבחנים
15 שנתגבשו בפסיקה המקומית והזרה ומבחנים אפשריים נוספים שפורטו.

16
17 סעיף 4 בחוק נוקט איזון ראוי בין ערכי יסוד מתנגשים- הזכות לשם טוב וחופש הביטוי.

18
19 סעיף 4 עומד בפני עצמו, ומשנכנסים התובעים בגדר "ציבור" ומשאינם מוצאים מגדר
20 "הציבור" עפ"י המבחנים של סעיף זה, לא עומדת להם עילה אישית עפ"י סעיף 3.

21
22 לאור תחולת סעיף 4 על התביעה נושא הדיון, אין אפוא לתובעים עילת תביעה אזרחית נגד
23 הנתבע.

24
25 19. א. בכתב ההגנה טען הנתבע להגנות העומדות לו על פי החוק, למקרה שייקבע שיש
26 לתובעים עילת תביעה עפ"י החוק. ההגנות הן – אמת דברתי והגנה של הבעת
27 דעה בתום לב. כאמור – זנח הנתבע טענות אלה בסיכומיו.

28
29 מהדיונים בבית המשפט עלה, כי אילו נדרש הנתבע להגנות שנטענו על ידו – הן לא
30 היו עומדות לו. קרי, אם מחסום סעיף 4 לא היה עומד לו, היה מחוייב הנתבע בגין
31 הוצאת לשון הרע. כאמור, הנתבע זנח טענות אלה, ונראה שגם הוא הבין, כי הן לא
32 יעמדו לו. להלן יתבארו הדברים.

33
34 ב. סעיף 14 בחוק קובע, כי "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה
35 טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי...."

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

1 הנתבע העיד לבדו במשפט. הנתבע לא הביא ולו עד אחד מהעדים הרבים
2 המצולמים בסרט על מנת שייחקר על הדברים שטען וייחס לכוחות צה"ל שפעלו
3 בגינין.

4
5 הנתבע שהצהיר בסעיף 31 לכתב ההגנה, כי עומדת לו הגנת האמת בפרסום וכי הוא
6 מתעתד במידת הצורך "להוכיח כי כל מה שנאמר בסרט הינו אמת לאמיתה וכי
7 הדברים מגובים בראיות ובדו"חות של ארגוני זכויות אדם אובייקטיביים אשר
8 בחנו את האירועים" לא עשה להוכחת הדברים כאמור.

9
10 בחקירתו בבית המשפט נשאל הנתבע אם בדק הדברים והשיב "האמנתי לאנשים"
11 (פרי עמ' 38 ש' 23). בהמשך בחקירתו בבית המשפט אישר הנתבע, כי הוא יכול
12 להישבע בכל ספרי הקודש שאין בסרט עדות שקרית אחת (פרי עמ' 38 שו' 24-25).
13 וזאת משום שהבן אדם הוא ערך עליון בעיניו (שם שו' 27). בהמשך הוא טוען
14 שהאמין לעדים על סמך זה שהסתכל להם בעיניים והאמין להם (שם שו' 31).
15 הנתבע אישר הקלטה שלו בראיון עם רזי ברקאי, שם אמר, כי עליו אי אפשר
16 "לעבוד" כי הוא שחקן ויכול לזהות אמת או שקר מהרגע הראשון שהוא מביט
17 לאדם בעיניים (פרי עמ' 39 שו' 4).
18 נוכח האמור עד כאן, לא היה עומד התובע בנטל כי "אמת דיבר".

19
20 הגנה נוספת שנטענה ע"י הנתבע היתה שעפ"י החוק עומדת לו הגנה שהפרסום היה
21 הבעת דעה בתום לב על התנהגות הנפגע בשירות הציבורי או בקשר לעניין ציבורי
22 (סעיף 15 בחוק).

23 פרסום מוגדר כהבעת דעה אם הוא כזה שהאדם הסביר יבין את האמור בו כדעתו
24 של הכותב ולא כהצגת עובדות מצידו. (רי ע"א 259/89 הוצאת מודיעין בע"מ ואח'
25 נ' ספירו נ פ"ד מו(3) 48, 55; ע"א 334/89 מיכאלי ואח' נ' אלמוג פ"ד מו(5) 555,
26 567). האבחנה בין עובדה לדעה נעשית על פי הרושם הכללי שיוצר מירקם הכתבה
27 בעיני הקורא הסביר (ע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח' פ"ד
28 מט(2) 846, 857; ד"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ ואח' נ' הוצאת עיתון
29 "הארץ" בע"מ ואח' פ"ד לב(3) 337, 354).

30
31 לאחר שצפיתי בסרט, אני סבורה, כי הרושם הכללי שיוצר הסרט הוא שמדובר
32 בהצגת העובדות, מעין סרט דוקומנטארי, וזאת בשתי דרכים – עדויות של עדי
33 ראייה וצילומים אוטנטיים של פעילות חיילי צה"ל.

34
35 אשר לתום ליבו של המפרסם – תום לב כזה אינו קיים בנסיבות שלפני. עפ"י
36 הפסיקה המבחנים לקיומו של תום לב הם האם הפרסום נעשה ממניעים טהורים

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

- 1 (ע"א 4/85 צור נ' הוכברג ואח' פ"ד מב(3) 251, 257), ובאיזו מידה נקט המפרסם
2 אמצעים סבירים לבדוק אמיתות הדעה שהביע (ר' א. שנהר בספרו **דיני לשון הרע**
3 הוצ' נבו עמ' 320).
- 4
- 5 כאמור, בענייננו לא הוכחה בדיקת אמיתות הדברים למעט טענה בעלמא של
6 הנתבע, כי שמע הדברים מעדים שונים, עדות יחידה של בעל דין.
- 7
- 8 בענייננו, הוכח חוסר תום לב מובהק של הנתבע בכך שאישר, כי בתרגום האנגלי
9 לסרט מופיעות מפי העדים המילים "טבח" ו"רצח עם" בעוד שמילים אלה לא
10 נאמרו מפי העדים בסרט (פרי עמ' 29 שו' 13, 15 ועמ' 30 שו' 4-5) ואין להן זכר
11 בתרגום העברי לסרט (פרי עמ' 29 שו' 20).
- 12 דומה כי בהקשר זה ראוי להביא מדבריו של נשיא בית המשפט העליון השופט ברק
13 בג"צ 3114/02 חב' ברכה נ' שר הבטחון בנימין אליעזר ואח' פ"ד נו (3) 11 בעמ' 16
14 : (2002)
- 15
- 16 **"נטען בעתירות כי טבח נעשה במחנה הפליטים בג'נין. המשיבים**
17 **חולקים על כך בכל העוצמה. קרב היה בג'נין – קרב שרבים מחיילינו נפלו**
18 **בו. הצבא נלחם מבית לבית, ולא בדרך של הפצצות מן האוויר כדי למנוע**
19 **ככל האפשר פגיעה באזרחים. עשרים ושלושה מחיילי צה"ל קיפחו את**
20 **חייהם. עשרות חיילים נפצעו. העותרים לא הרימו את הנטל המוטל**
21 **עליהם. טבח הוא דבר אחד. קרב קשה הוא דבר אחר."**
- 22
- 23 כמו כן, בסרט מוצגת סצנה שממנה מסיק כל צופה סביר, כי טנק ישראלי דרס
24 שורה של פלסטינים קשורים, בעוד שהנתבע מאשר, כי בפועל הטנק לא דרס את
25 הפלסטינאים שצולמו כאמור (פרי עמ' 56 שו' 29-25).
- 26
- 27 מתצהירו ומעדותו של הנתבע עולה גם, כי המניע להפקת הסרט אינו טהור.
28 בסעיפים 11, 12 לתצהירו מעיד הנתבע, כי ההחלטה להפיק את הסרט גמלה בליבו
29 לאחר אירוע בו נפצעה חברתו מירי של חייל צה"ל. בחקירתו נשאל הנתבע: **"אולי**
30 **תסביר לבית המשפט את הקשר בין אותו חייל שירה כדי להרוג לבין ההחלטה**
31 **שלך להיכנס ולצלם במחנה"** והשיב: **"היה איזה שהוא קשר. המחאה והכעס שלי**
32 **מצד אחד. מצד שני, האיסור המוחלט להכניס צוותי הצלה או מגן דוד, או אחרים,**
33 **או אפילו עיתונות לתוך המחנה ב- 9 הימים הראשונים לפחות, וגם התרוצצו**
34 **שמועות בעולם שיתכן שקורה טבח, שיתכן"** (פרי עמ' 210 שו' 23-21).
- 35

בית המשפט המחוזי מרכז

26 יוני 2008

ת"א 6053-08-07 בן-נתן ואח' נ' בכרי ואח'

- 1 עדויות התובעים בחקירותיהם הנגדיות היו אמינות, כנות והגונות. התרשמתי שלא היתה כל
2 מגמתיות בעדותם והם העידו על הדברים כהוייתם, גם כשנגדו את האינטרס שלהם בדיון.
3 אין לי ספק, כי רגשות התובעים, כפי שהביעום, כנים ואמיניים וכאבם ברור לי.
4
5 לאור כל האמור לעיל התביעה נדחית נוכח הוראת סעיף 4 בחוק, ולא עקב הגנה מהותית כלשהי
6 העומדת לנתבע.
7
8 סוף דבר – התביעה נדחית.
9
10 אין צו להוצאות.
11
12 ניתן היום, כ"ג בסיון תשס"ח, 26 יוני 2008, בהעדר הצדדים.
13

מיכל נד"ב, שופטת

- 14
15
16